

πού τή γιομίζει μιὰ ξέχωρη συγκίνηση γιὰ τὸ Βυζαντινὸ κόσμο καὶ γιὰ τὴ δοξασιμένη γις τῆς Βασιλέουσας "Ὅπως στὸ «Δωδεκάλογο» ἔτσι καὶ στὴ «Φλογέρα» μιὰ λέξι, ἓνα ἔνομα, βαλμένο ἀπλὰ κι ἀξήγητα στὸ στίχο παίρνει τέτοιο νόημα, δείχνει τέτοια λαμπράδα πού ἡ σημασία του μᾶς ζωντανάει κόνερον ὀλάκερο ἄγνωρο γιὰ τὴν ὥρα σὲ μᾶς.

Καιτάρου, ἐξάρου, μάγιστροι, δομῆστικοί, δουκάδες
ταξάτοι, ταξιδιάρηδες, ἀκρίτες, ἀπελάτες
σπαθάρηδες, δρογγάρηδες, καθαλλάρου, ἀρμάτοι,
καπατανέου, ἀρχοντολόγια, ταπεινοβγαλμένοι
ἀπὸ τὰ Δωδεκάλητα καὶ πέρα ὡς τὴν Ἰσλάντα.
Λίμιτοι, νόμιμα, σχολές, τῶν ἀσκεριῶν ξεφτέρια,
Πεληματάρου, ρογιαστοί, κατάφραχοι, ἀλαφρίτες
τοῦ δυνατοῦ ἀγγαρέματα, μαζώματα τοῦ ἀνέμου
καὶ κάθε χιῶρας καὶ φυλῆς, γνώμης καρδιάς καὶ γλώσσας
(σελ. 51)

πάνε νὰ προσκυνήσουν τὴν Ἀθηνιώτισσα Παναγιά.

Κι ἀκόμα ἔπως ἐκεῖ, ἔτσι καὶ ὡς ἀχώριστη ἡ φιλοσοφία τοῦ ποιητῆ. Τὴν ξανοίγεις παντοῦ κρυμμένη μέσα στὴ ζουγραφιά καὶ πλάι στὴ φόρα τὴν ἐπική. Ὁ ἐντέκατος λόγος πού κλεῖ τὸ στερνὸ μέρος τῆς προσεφυῆς τοῦ Βουργαροφάγου ἔχει κομμάτια φιλοσοφικῆς ποιήσης ἀπὸ τὰ πιὸ δυνατὰ κι ἀψηλονόητα.

Ὅσο ἀνοιχτοὶ εἰν' οἱ οὐρανοί, τόσο τεράστια μέσα
στῶν οὐρανῶν ἀπλώνονται τὴν ἀπεραντοσύνη
τοῦ ἡλιοῦ τὰ βασιλέματα· κι ὅσο κ' οἱ αἰθέρες εἶναι
ἔαυστεροι, τόσο εἰν' οἱ ἀγνοὶ σὺν ξαφνικῆς οὐθέρας
ἀπὸ τὰ ἔγκατα κ' οἱ ἀγνοὶ τῆς θάλασσας τῆς μάννας
ὕψινονται, μεστώνονται, καὶ, σὴννεφα, τοῦ κόσμου
τὸ σκότος, τὸ δομῆστικὸ καὶ τὴ φουρτούνα φέρνουν,
γιὰ τὸ χαρὸ ἢ γιὰ τ' ἀντίμα, ξελοθρευτῆς ἢ πλάστες,
ὅσο νὰ πέσουνε ξανά στῆς θάλασσας τῆς μάννας
τὰ ἔγκατα, ἀπὸ τὸ νερὸ γιὰ τὸ νερὸ, καθάρια,
καὶ μ' ὅλο τους τὸ θέλημα, τὰ σὴννεφα, σημάδια,
στοῦ κύκλου τὰ φουρίματα πού ἀνεθοκατεβαίνουν,
τοῦ νέου τοῦ κυβερνήτη Πηγαίων καὶ θεῶν, τῶν ὀλων.
(σελ. 151)

καὶ πιὸ κάτω :

Μπρός, πίσω, τίποτε. Χορὸς ἀνεμοκυκλοπέδης
Μίτια : στὰ πάντα γιομῆμας τῶν πάντων. Κυβερνήτες,
λαοί, θεοὶ, κήρυκες, καὶ θεοὶ κι ἀνθρώποι πάντα κόνερον,
γιὰ μπόδια, γιὰ μπλέξιμα, γιὰ πάλαιμα, τῆς δρόμου,
τοῦτοι γιὰ νὰ εἶναι πάντοτε γονατιστοί, καὶ κείνοι,
γιὰ νὰ εἶναι ὀλόμοι πάντοτε. Στὴν πλάση τούτη ἡ κόσμος
ὀλόμοι, κι ὁ ἀνθρώπος μέσα στὸν κόσμῳ ὁ μαῦρος
πού εἶναι μαζί περὶγελο τῶν ζυτιῶν καὶ καμάρι,
τὸ νόμο ἀκούει καὶ στὶς καρδιές καὶ στὰ λιψάρια ἡ νόμος.
(σελ. 151)

Κι ὅπως στὸν «Προφητικὸ» τοῦ «Δωδεκάλογου»
ποιητικὰ προφητεύεται τ' ἀνέδασμα τῆς Ἑθνικῆς
φυγῆς πού κατακλύσει στοῦ κακοῦ τὴ σκάλα, ἔτσι
καὶ στὴ «Φλογέρα» προφητεύει ὁ ποιητῆς μιλῶν-
τας γιὰ τὸν Παρθενῶνα τὸ ἀνέδασμα τοῦ Λόγου πού
κι ἀφτὸς κατακλύσει σὺν τὸ δωρικὸ νὰ, μὲ στί-

χους πού θυμίζουσι τοὺς ἴδιους στίχους τοῦ «Προ-
φητικοῦ».

Κάθε φορὰ πού ἀλόγητα μιὰ Μοῖρα
τὸ Γένος θὰ χτυπήσει
καρδιά τοῦ Γένους, ἡ νὰς θὰ τὸ πρωτοδεχτῆ
κατάβαλα τὸ χτύπημα καὶ θὰ σειστῆ
καὶ θὰ ραίσῃ.
Σὰ βασίλισσα χήρα,
σκιάδα, σὲ ξένου ἀφέντη, θὰ σπυρῆ
τὰ πόδια καὶ θὰ τοῦ παραδοθῆ,
καὶ ἡλλάξοπιστῆ.
Καὶ θὰ τὸν κάμῃ Χριστιανὸ ὁ βυζαντινός,
ὁ φράγκος θὰ τονὲ φραγκέψῃ,
καὶ θὰ φορέσῃ τὸ σαρίκι, ὁ ἀγαρνός.
καὶ κάθε φάρα θὰ χυθῆ νὰ τὸν κουρσέψῃ.
Καὶ νὰ ! θαλασσοτίναχτῃ στὸ θεοῦ κορμί του ἀπάνου.
φουτὰ τοῦ Βενετσάνου !

Καὶ θὰ καῆ. Καὶ, σὺντριμμα, θὰ ρέψῃ.
Καὶ τότε, ποιὸς θὰ τὸ πιστέψῃ ;
Στερνὸς ἀφέντης θὰ κολλήσῃ στὸ ἱερὸ ρημαδί
ὁ Δάσκαλος νὰ τὸ μολέψῃ.
Σὰ νυχτερίδα ἢ γνώμη του, σὰ μελοντῆρι ἢ σκέψῃ.
Ὅχιμὲ ! τοῦ κάκου θᾶρχεται πονετικὰ τὸ βράδι
νὰ σιγοκλαίῃ μὲς' στοῦ ναοῦ τῆ ρημασιμένη χάρη
καὶ σὺν εἰδωλολάτρης τὸ φεγγάρι,
Ὅσο πού νᾶρῃ ὁ Ποιητῆς μὲ τῆ φεγγαβολούσα
στὸ πλάι τοῦ Μούσα.
μελετητῆς καὶ γητευτῆς τοῦ ρημαδιοῦ,
νὰ οἰκοδομήσῃ
μὲ τῆ βοήθεια τοῦ στοιχοῦ, τοῦ Ἰραγουδιοῦ
στοῦ δάσκαλου τὸ πείσμα.
καρῶνα τοῦ καλοῦ ξανά σὲ ἀνατολῆ καὶ δύση,
τοῦ Λόγου τὸ νὰ, καινούριο χτίσμα.
(σελ. 122)

(Στᾶλλο φινίλο τελιώνει)

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΓΜΑ

BIBΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Δημοσθένους : «Ὁ περὶ τοῦ Στεφάνου λόγος»
μετάφρασις Σ. Γυνοπούλου, Δρ. Ζ.

Ὁ πιὸ ξακουστός καὶ πιὸ τεχνικὸς λόγος τοῦ
μεγάλου ρήτορα γενομένος στὴν περίστασι, πού
ἀναγκάστηκε ὁ Δημοστένης νὰ υπερασπίσῃ τὸν ἕαυ-
τό του καὶ ν' ἀποδείξῃ πὼς ἐταίριαξέ του νὰ τὸν
τιμῆσῃ ἢ πολιτεία μὲ χρυσὸ στεφάνι σὰ μεγάλο
καὶ τίμιον πατριώτη. Κάθε λογῆς ρητορικὸ σκῆμα
καὶ κάθε τέχνη τοῦ προφορικοῦ λόγου βρίσκεται
μέσα στὸ βιβλίον αὐτό. Ἡ μετάφρασις μὲ φιλολογικῆ
ἐπιμέλεια ἀπὸ τὸν καθηγητῆ κ. Ν. Γυινόπουλο.

Πλάτωνος : «Θεαίτητος», μετάφρασις
Κυρ. Ζάμπα, Δρ. Ζ.

Στὸ Θεαίτητο, πού τονὲ ζωντανεύει περσότερο
ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους Πλατωνικοὺς διαλόγους ἢ Σω-

κρατική ειρωνεία, γίνεται ανάλυση του τί είναι *γνώσις* και ξεδιαλώνεται πιά μέρος από τη *γνώσιν* είναι επιστήμη. Για πρώτη φορά τότες ή λέξη *επιστήμη* μπήκε στην Έλληνική γλώσσα. Το Θεαίτητο μετάφρασε από το πρωτότυπο ο φιλόλογος κ. Κ. Ζάμπας

Ἀριστοφάνους : «Βάτραχοι», ἔμμετρος παράφρασις Πολ. Δημητρακοπούλου, Δρ. Ζ.

Μιά από τίς πιά ζωντανές κωμωδίες του Ἀριστοφάνη είναι οἱ «Βάτραχοι» πού κοροϊδεύουν ἄγρια τὸ λογικωτατισμὸ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καὶ φέρνουν ἀντίκρουσά τους πᾶνω στὴ σκιανὴ τὸ μεγάλο Αἰσχύλο καὶ τὸν Εὐριπίδη, πού δὲν τὸν ἐχώνευε, κατὰ πῶς φαίνεται, ὁ Ἀριστοφάνης. Σίλια-δὺο κωμικὰ γελοῖα τῆς Ἀθηναϊκῆς ζωῆς, ἀνακατεμένα μὲ θεοὺς κι ἀνθρώπους μπαίνουν στὴν πλοκὴ τῆς κωμωδίας καὶ τῆς δίνουν σπαρταριστὴ ζωὴ ἀκόμα καὶ τώρα. Ἡ μετάφραση, σὲ στίχους, ἀπὸ τὸν κ. Πολ. Δημητρακόπουλο.

**Β. Δανζέν : «Ἡ Θέλησις» μετάφρασις
Η. Οἰκονομοπούλου Δρ. Ζ.**

Τὸ βιβλίον του ἐσχημάτισεν ὁ συγγραφέας ἀπὸ τίς γνώμες τῶν παλιῶν καὶ τῶν νέων σοφῶν, ὅπου δείχνουν πῶς ἢ κάθε πρόδοσ καὶ ἢ κάθε ἀρετὴ ἔρρισκεται στὴ Θέληση τὴν ἀτομικὴ μέσα καὶ στὴν καλὴ ἐφαρμογὴ τῆς Θέλησης. Ἀμείλιχτο εἶναι τὸ βιβλίον γιὰ τοὺς ἀπικισιόδοξους καὶ τοὺς κουρασμένους, γιὰ τοὺς χωρὶς γνώμη καὶ χωρὶς δόγμα καὶ μάλιστα γιὰ κείνους πού ζοῦν κατὰ τὸ ρέμμα τῶν καιρῶν, στερημένοι ἀπὸ ἠθικὸ ἀτομισμό. Ἡ μετάφραση ἀπὸ τὸν κ. Η. Οἰκονομόπουλο.

Ἡ ΚΥΡΟΥΛΑ ΜΟΥ

Εἶναι γριά ἢ κυρούλα μου. Πολὺ γριά. Καὶ μολαταῦτα στέκει καλά.

Καὶ τί καλὴ πού εἶναι. Κάθε βράδι ἔχει τὴ μανία νὰ μᾶς λέγῃ ἱστορίες καὶ παραμύθια.

Πόσο τῆς κακοφαίνεται ἅμα δὲν προσέχουμε στὰ λόγια τῆς. Θέλει νὰ τὴν ἀκοῦμε εἶναι μὲ προσοχή. Καὶ γὼ προσέχω μὲ εὐχαρίστηση γιὰτὶ κουθεντιάζει τόσο ζορφα.

Εἶμαι ἄντρας τώρα. Ἀδιάφορο. Δὲ ντρέπομαι νὰ πῶ πῶς τὴν ἀκούω ὅπως κι ἔταν εἴμουνα παιδί.

Ναί, ἀκούω σὰ μωρὸ παιδί τὰ παραμύθια τῆς.

Χτὲς βράδι ἢ κυρούλα μου μᾶς ἔλεγε μιὰ παλιά ἱστορία.

«Χρόνια δὺο πρὶν ἀπὸ τὸ μεγάλο Σηκωμὸ πού τὸ λέτε οἱς Ἐπανάσταση, ἔτυχε νὰ περάσω ἀπὸ

τὴν Τσακωνιά. Εἶχε βραδιάσει καθὼς ἔφτασα σ' ἓνα χωριὸ χιτωμένο ἀπάνω σὲ μιὰ ράχη τοῦ βουνοῦ. Εἴμουνα τότε ὡς εἰκοσιτρίω χρονῶνε κ' εἶχα μαζί μου καὶ τὴ μικρὴ μου ἀδερφή. Πάρα πίσω ἐρχότανε ὁ ἄντρας μου καὶ ὁ πατέρας μου. Εἶχανε πάει ἀπὸ ἓνα ἄλλο μονοπάτι μακρύτερο [γιατ' εἶχανε μᾶς μαζί τους καὶ τὰ ζᾶ πού δὲν μπορούσαν νὰ νάνεθουν ἀπὸ τὸ κρημνὸ πού ἀνεβήκαμε καὶ μεῖς. Καθίσαμε τὸ λοιπὸς σὲ μιὰ πέτρα καὶ περιμέναμε. Ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ, νύχτωσε, καὶ κείνοι ἀκόμη νὰ φανῶνε. Ἄρχισαμε νὰ φοβόμαστε. Δὲν ξέραμε τί νὰ κάνουμε. Ποῦ νὰ γυρίσουμε; Ὁ ἄντρας μου, ὁ πατέρας μου, δὲ φανήκανε. Κάτι θὰ πάθανε. Συφορὰ μας καὶ μεῖς τί νὰ κάνουμε ἔρμες ἀπάνου στὸ ἄγριο κείνο βουνό. Ἡ μικρὴ μου ἀδερφή ἔτρεμε. Καὶ ἔκανε τέτοιο κρόο!

Δειλὰ δειλὰ χτύπησα τὴν πόρτα μᾶς καλύθας καὶ ζήτηξα νὰ μᾶς ἀφίσουνε νὰ γωνιάσουμε ὡς τὸ πρῶν μέσα σὲ μιὰ γωνιά. Μιὰ γυναίκα ἦρθε ν' ἀνοίξῃ, μὰ μόλις μᾶς ἄκουσε, μᾶς ἔκλεισε πάλι κατὰμουτρα τὴν πόρτα.

Μοῦ ἦρθε ζάλη. Δὲν περίμενα τέτοια ντροπὴ. Τόσοι καὶ τόσοι κάθε βράδι κόνευαν στὸ σπίτι μας, περαστικοί. Καὶ μεῖς χαιρούμαστε γι' αὐτό. Ἔτσι διατάζει ὁ Χριστός μας.

Ἡ νύχτα εἶτανε θεοσκοτεινὴ. Ἐκανε κρόο τσουχτό. Θαρρῶ πῶς ἔπεφε καὶ χιόνι, μὰ δὲ θυμάμαι καλὰ. Ὁ φόβος μ' ἔκανε νὰ μὴ προσέχω στὰ τέτοια. Ἡ ἀδερφή μου οὔτε λέξη δὲν ἔδωκε, μόν' ἔτρεμε τόσο πού περίμενα ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ σωριαστῇ χάμου.

Χτύπησα μιὰν ἄλλη πόρτα. Ἀκούστηκε ἓνας σκαματᾶς καὶ κάποιος ξαμπάρωσε ἀπὸ μέσα. Ἐπειτα ἓνας γέρος παρουσιάστηκε. Πωπῶ τί ἄγριος γέρος! Ἡ μικρὴ μου ἀδερφή μόλις τὸν εἶδε ἔξέσπασε καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ σιγανά. Κείνος μόλις μᾶς εἶδε ἔπνιξε μιὰ βλαστήμια στὸ λαρόγγι του καὶ ἔπειτα μᾶς εἶπε «δὲ χωροῦμε». Κ' ἔπιασε νὰ κλείσῃ τὴν πόρτα.

— Γιὰ τὸ Θεό, φώναξα, τότε δὲν εἶστε Χριστιανοί;

Κεῖνη τὴ στιγμὴ μιὰ γριά φάνηκε ἀπὸ μέσα. Τί ἀσκημόγρια! Ἀγκυλὰ ἔλες οἱ γριές εἴμαστε ἀσκημες. Μὰ κείνη εἶτανε «τέρας», ὅπως λένε οἱ χωρικοί. Ἄς εἶναι.

— Καλὴ μου γυναίκα, τῆς φώναξα, πάρε αὐτὴ τὴ βέρα καὶ ἄφισέ με νὰ ομολώξω σὲ μιὰ γωνιά.

Τῆς ἔδωκα τὸ δαχτυλίδι μου. Ἐκεῖνη τὸ πῆρε στὰ χέρια τῆς, τὸ κοίταξε, τὸ φόρεσε καὶ μᾶς εἶπε «Μπᾶτε μέσα».

Μᾶς πέταξαν σὲ μιὰ γωνιά χωρὶς ρούχα, χω-